

De Postrijder der provincie Limburg

MEN SCHRIJFT IN

te Tongeren bij M. COLLETS, uitgever en eigenaar van dit blad, groote Markt, n° 51.

verschijnende dinsdags, donderdags en zaterdags.

ABONNEMENT

binnen de stad, 7 fr. per jaar.
buiten de stad, 8 fr. »
Een blad afzonderlijk 15 centiemen.
Aankondigingen 15 centiemen per drukregel.

TONGEREN, DEN 3 DECEMBER.

Kerkbesturen.

In den *Postrijder* van den 12 november hebben wij eene consultatie medegedeeld aangaande de wijze waarop de kerkfabrieken zich te gedragen hebben ten aanzien der nieuwe wet op het tijdelijk der eerediensten. De wet geeft aan de kerkbesturen het recht het control of toezicht van het gouvernement aan te nemen of te verwerpen. Indien de fabrieken weigeren hunne rekeningen en begrotingen aan de goedkeuring van het gouvernement te onderwerpen dan verzoeken zij aan alle toelagen en subsidien van den Staat. De opsteller der consultatie die wij over drie weken mededeelden, gaf aan de kerkfabrieken den raad zich aan het control van het gouvernement te onderwerpen.

Een onzer lezers, die van een ander gedacht is, vraagt ons een plaatsje in den *Postrijder* om zijne denkwijze uit een te zetten. Wij voldoen gaarne zijn verlangen.

..... den 25 november 1870.

Mijnheer den opsteller van den *Postrijder*,

In uw nummer van den 12 november, hebt gij eene consultatie medegedeeld aangaande de nieuwe wet op het tijdelijk der eerediensten. Deze consultatie heeft reeds plaats gevonden in de dagbladen van Hasselt; men poogt er eene groote openbaarheid aan te geven in onze provincie met het klaarblijkend doel om de kerkbesturen over te halen zich aan de nieuwe wet te onderwerpen. Ten dien einde brengt de consultatie de beweegredenen bij die de kerkbesturen moeten overhalen om de wet aan te nemen, al ware het slechts voor eenen tijd, maar zij laat de beweegredenen in den schaduw die kunnen ingeroepen worden door de kerkbesturen die verlangen onderworpen te blijven aan het regiem van het decreet van 1809.

Wat moet daar het gevolg van zijn? Uwe lezers slechts eenen kant der kwestie ziende, zullen het gedrag afkeuren der kerkfabrieken die zich niet zullen onderwerpen hebben. Daarom meen ik eenen plicht te vervullen door het bijbrengen van sommige beweegredenen welke voor richtsooner gediend hebben aan de kerkbesturen die geweigerd hebben de nieuwe wet aan te nemen.

Vooreerst, mijnheer, in deze stof moeten de grondbeginselen de voorbaad hebben op de interessen. Een grondbeginsel in deze zaak is vooral de onafhankelijkheid en de vrijheid der kerk, het bewaren van den vollen eigendom harer goederen, het vrije bestuur harer eigendommen en het behoud der vrije uitoefening van den nederlijken eeredienst. Doch welke is de strekking der nieuwe wet? Haar doel is klaarblijkelijk zich meer en meer in te dringen in het bestuur der goederen en der zaken der kerk, hetzelve te belemmeren, te vernietigen, ja zelfs haar den eigendom harer goederen te ontnemen wanneer men zal denken dat het gunstig oogenblik gekomen is.

Heeft M. Van Humbecq in het verslag der midden sectie niet gezegd: « *Degene die strekt » ken tot de volstroekte afscheiding van kerk en » staat, kunnen het welsoontwerp aanzien als » eene toegeving aan hunne denkwijze » En heeft M. Orts in de discussie niet uitgeroepen dat hij de wet aanzag als eene étape? »*

Uwe lezers zullen begrijpen dat er vele katholieken zijn die weigeren de hand te leenen aan deze strekkingen, al ware het zelfs maar voor eenigen tijd, en dat zij de grondbeginselen der kerk verlangen ongeschonden te bewaren.

Hetgeen ons tegenstrijdt in de uitvoering dezer wet dat zijn de rondwalingen der rekeningen en der begrotingen met alle bijgevoegde stukken.

De begroting; begint hare rondwalingen den 15 augustus; dien dag wordt zij overhandigd aan den gemeenteraad.

Zij vertrekt naar den arrondissements commissaris in gezelschap van de gemeente begroting; Zij begeeft zich naar den gouverneur den 20 oktober;

Zij wordt verzonden naar den bisschop den 1 november;

Zij wordt terug gezonden naar den gouverneur den 25 november, van daar gaat zij naar de Deputatie, eindelijk heeft zij de permissie naar huis te keeren, na eene afwezigheid van verscheidene maanden, langs den weg van het arrondissements commissariaat en het gemeente huis.

Hetzelfde gebeurt voor de rekening met alle stukken ter staving.

In deze rondwalingen hebben de begroting en de rekening de hatelijke beknielingen te ondergaan der liberalen, der onverschilligen, der protestanten zelfs die zich zullen bevinden in den gemeenteraad, in de burelen van het commissariaat, van den gouverneur en der Deputatie, en men weet dat men daar dikwijls bedienden vindt die plaagziekter zijn dan hunne oversten.

Het zal aardig zijn deze heertjes te zien redekavels over den loon der predikanten en der priesters, over den koop der kleeren, der heilige vaten, van het lijnwaad, van de boeken, over de versiering der kerken, het getal der waskaarsen en vooral over het vieren der jaargetijden, missen en gefondeerde geestelijke diensten!

En dat men niet zegge dat wij deze moeilijkheden uitvinden, wij hebben hen reeds aan het werk gezien, die valsche liberalen! « *Tu Luik » had de gemeente-raad zijn advies te geven » over een vijftiental begrotingen die hem onderworpen waren door onze parochiën; dit » advies is vijandig geweest voor verscheidene » parochiën; voor de andere is het slechts met » vele voorbehoudingen gunstig geweest, de » begroting van het protestantsch consistorie » alleen is eenvoudig en zonder aanmerkingen » goedgekeurd. » Het artikel der *Gazette de Liège* waaraan deze zinsende ontleend is, toont ons dat die fameuse liberalen van Luik alles bekniibelen, de missen van 11 uren, de plechtigheden, de vitralen en zelfs de was en den wierook!*

bedevaartgangers menigmaal hunne vermoeide ledematen uitstrekten, om wat te rusten.

Nooit zal ik de gelukkige oogenblikken vergeten, waarin wij tegen het invallen van den nacht voor het altaar van O. L. Vrouw nederknielden, om gezamenlijk ons avondgebed te verrichten. Mijn vader begon het gebed met eene luide en eerbiedige stem; mijne moeder vervolgde op zachter toon en wij antwoordden en zoo werd het gebed verricht met eene plechtigheid vol van eene onbeschrijflijke bekoorlijkheid.

Soms gebeurde het in den zomer, dat een lichtstraal van de ondergaande zon door de gekleurde glasruiten op het miraculeuse beeld viel; dan meenden wij in onze eenvoudigheid een glimlach van bemoeidiging om de lippen van de goede Maagd te zien spelen. Ik beken zelfs, dat ik meer als eens gemeend heb het goddelijke kind eene beweging te zien maken, als wilde het de armen van zijne moeder verlaten om ons te komen liefkozen. De plaats, waar wij ons bevonden, de godvruchtige handeling, die wij verrichtten, het wespervende daglicht en het onzekere schijnsel van de lamp, alles droeg tot die onschuldige begoochelingen toe.

Gelukkig degenen, mijnheer Charles, die gelooven zonder alles te berekenen; degenen, die zich vergenoogen met het geloof, dat eene moeder schenkt met het leven en die de Kerk verlicht door den mond harer priesters! Ik heb menschen gezien, die met zulk een geloof den spot dreeven; maar die zelfde menschen heb ik ook hunne belachelijke halde zien brengen aan vrouwen gekleed als Godinnen der rede en gezeten op het altaar van den waren God!... Zie! Ioneindig beter is mijne onwetendheid, oneindig beter zijn mijne vrome begoochelingen. Mijn geloof heeft mij vertrouwt, mij menigmaal gestaan in gevaren,

Neen, neen, wij willen de begrotingen en de rekeningen der fabriek niet blootstellen aan al deze rondwalingen, aan al deze knevelarijen, al ware het ook maar voor eenen tijd.

Gij vlucht dus den control? Geenszins. Wij nemen den rechtvaardigen, den redelijken, den natuurlijken control aan: wij weigeren voor de geestelijke zaken den hatelijken control der vijanden van den godsdienst. De redelijke en natuurlijke control der kerken, dat is de control van het kerkfabriek zamengesteld uit den burgemeester en de leden van den raad, aanzienlijke personen, katholieken toebehoorende aan de parochie die de behoeften der kerk beter moeten kennen dan de Deputatie en die belang hebben dezelve goed te bestieren. De natuurlijke control der kerkfabrieken is de control van den bisschop die het toezicht uitoefent door zich zelve op het bisdom en door zijnen afgevaardigden den deken van het kanton.

Deze wet opent de deur aan allerhande geschillen: geschillen tusschen de kerkbesturen en de gemeente-raden, geschillen met de bestendige Deputatie. Zij zal scheuringen veroorzaken in de gemeente-raden en in de gemeente, het is eenen nieuwen brandstok om de burgerlijke oneenigheden aan te vuren en voortaan zullen de katholieken alle redenen hebben om uit den gemeenteraad alle vijanden van den godsdienst te verwijderen die altijd vijanden der kerkbegroting zullen zijn.

Ziedaar eenige beweegredenen die indruk gemaakt hebben op de gemeente-raden die van gedacht geweest zijn zich niet te moeten onderwerpen aan de nieuwe wet. Wij zoeken u aan dezelve eene plaats in den *Postrijder* te verlenen, opdat uwe lezers het gedrag der kerkbesturen kunnen oordeelen. Voor ons deel, wij gelooven dat zij goed gedaan hebben en dat de katholieken moeten weerstaan aan de strekkingen der nieuwe wet.

Uw briefwisselaar schijnt de kerkraden te willen overhalen zich te onderwerpen voor een *stoffelijk belang*, wij vinden beter zulks niet te doen, om een *groot grondbeginsel* te vrijwaren en om moeilijkheden voor te komen die zich onvermijdelijk zullen opdoen en waarvan de gemeente-raad van Luik reeds het signaal gegeven heeft.

Tongeren, den 2 december 1870.

Mijnheer den *Postrijder*,

Wat ben ik deze week blij geweest, toen ik de *Vedette* gelezen had. Ja, het staat er gedrukt, jongen. « *La ville de Tongres a repris sa place » parmi les villes libérales, et reconquis son » ancienne réputation de liberté et d'indépendance. »*

God wil het ziele van den ouden Tongenaar lief hebben, wat ben ik blij geweest!

Denk eens aan! Ik had nog nooit geweten dat Tongeren tot den 25^{en} november om 11 uren

waaronder de geleerde aanbidders van de godin der rede lathertig bezweken.

De liefde en de vreeze Gods boezemen aan de kinderen de liefde en den eerbied in voor hunne ouders; natuurlijke gevoelens, wel is waar, maar die spoedig door de ongodsdienstigheid verstoort worden. Wij beminden de onze; wij eerbiedigden hen als het levende beeld van dien God, dien wij onzen Vader noemen. Na Hem zijn wij immers onze ouders het leven en de goederen des levens verschuldigd? De jaren hadden hun de ervaring medegedeeld, en hunne raadgevingen waren voor ons die der wijsheid, terwijl hun gedrag tegelijk de goddelijke geboden in praktijk bracht en ons ze leerde opvolgen.

Wij gingen ons nooit onder de spelen onzer dorpsgenooten mengen. Vruchteloos noodigde men ons tot de feesten in de nabuurschap, wij gingen er nimmer heen; het geluk, dat wij binnenshuis smaakten, belette ons het buitenshuis te zoeken. De gemeenschap van belangen, gedachten, geneegenheden onderhield tusschen ons de eendracht, het vertrouwen en de eensgezindheid en maakte ons afkeerig van die luidruchtige bijeenkomsten, die maar al te dikwerf tot het verlies van de onschuld en het geloof leiden.

De vriendschap van God voor de gezinnen mat zich eertijds af naar het aantal der kinderen: hoe talrijker deze waren, des te meer meenden de ouders in hen den zegen des Hemels te zien. Heden ten dage redeneert men geheel anders. Moet dat vooruitgang heeten? Ik voor mij geloof het niet; maar wat is er aan de meening van Jeanne Belerain gelegen? Indien de kinderen talrijk zijn, zijn de zeden reiner, de karakters oprechter en schuldelozer; men vindt in zulk een huishouden die zuchtigheid, die kinderlijke liefde, die liefdevolle gehoorzaamheid, die, naar de profet-koning David zegt, slechts daar kan

goed geslagen, de laatste vets van zijne reputatie kwijt geweest was. En daar op eens vernem ik dat de oude stad van Ambiorix op nieuw vrij en onafhankelijk geworden is.

En zeggen dat die onverwachte verlossing van zes kiezers afgehangen heeft. Kende ik die zes slimme medeburgers, ik zou voorstellen hunne standbeelden op de groote markt rond dat van den alleroudsten Tongenaar te zetten.

Er is maar iets wat mij nog in den bol rammelt. Ik vrees, ziet gij wel *Vedette*, dat die zes verlossers den naasten keer hunne rol anders zullen verstaan en dat Tongeren op nieuw en voor goed den liberalen haspel naar de maan zal zenden. Wat gaat dan van ons komen, hé *Vedette*.

Kijk eens, *Postrijder*, er zijn toch aardige zaken in de wereld. Rond onze grenzen dondert het kanon, de steden staan in brand, de huizen zijn verwoest en dagelijks worden er met duizende jongelingen overhoop geschoten.

België laat ondertusschen Gods water over Gods dijk loopen. Wij denken aan St-Nicolaas terwijl Gortschakoff dikke vuisten maakt tegen den Turk, en de oorlog der Franschen en der Pruisen belet de gravin van Vlaanderen niet, twee frissche dochters ter wereld te brengen.

Ons gelukkig landje is niet gemaakt om zich met de lauwerkransen der krijgsglorie te versieren. Onze Lieve Heer heeft ons den geest van handel en nijverheid gegeven, hij schijnt ons voorbestemd te hebben om de wonden te heelen welke de groote wolven die ons omringen elkander toebrengen. Terwijl de groote natieën zich verscheuren, spreidt de belgische handel zich over alle landen uit. Wij verplegen de gekwetsten van onze naburen, wij bieden eene schuilplaats aan hunne gevangenen, wij geven de herbergzaamheid aan hunne vluchtelingen. Die rol kan minder glorierijk schijnen dan de lauwerkransen der slagvelden. De oude Tongenaar denkt dat zij beter overeenkomt met de edele gevoelens des burgers en des christen.

Een oude Tongenaar.

De katholieke Belgen tot de groote Mogendheden.

De katholieke Belgen sturen tot de groote Mogendheden, als tot de schiedsrechters der staatkundige en maatschappelijke belangen van Europa deze huone dringende klachten, waardoor zij zich, volgens recht en volgens plicht, verzetten tegen het overweldigen der Kerkelijk Staten en tegen den lagen toestand van onderhoorigheid, die voor het Opperhoofd der Kerk het gevolg daarvan is.

DE BEUKENHOEVE.

(Vervolg.)

III.

ONDER HET OOG DER OUDERS.

Stil voor zich ziende, scheen Jeanne Belerain haar geheugen te raadplegen. Welhaast begon zij, op een droefgeestigen toon, die iets roerends had, het verhaal, dat ik gaarne in zijne oorspronkelijke eenvoudigheid zou willen wedergeven: « *Mijne ouders bewoonden de hoeve, die gij daar ginds ziet. Destijds stond aij niet alleen geij nu; groote bijgebouwen omringden het, terwijl hoog opgaand houtgewas hier en daar do eentoonigheid van het landschap afwisselde.*

Een kapel verhief zich op de plaats van den moestaun des tegenwoordigen pachters. Zij was laag en hoogst eenvoudig gebouwd en ontving haar licht door twee smalle boogvensters van geschilderd glas, hetgeen aan al de voorwerpen in het gebouw een zonderlinge tint gaf, waarin zich al de kleuren van den regenboog vertoonden. Nacht en dag brandde er eene lamp in dat heiligdom voor een miraculeus beeld van O. L. Vrouw, hetwelk men van heinde en verre kwam vereeren.

Rondom de kapel lag een kerkhof. Onder het welige groene gras kwamen, beschermd door de nabijheid van Maria, de arme kleine kindertjes slapen, die de dood verrastte, alvorens zij door de wateren van het H. Doopsel gezuiverd waren; degenen, die een mirakel nog tijdig genoeg in het leven terug riep om het te ontangen, rusten er insgelijks.

Voor de deur stonden twee zware beukenboomen en daarover lag een steen, waarop de

gevonden worden, waar broeders te zamen wonen. Daar, en daar alleen, worden vader en moeder geëerd en geacht; daar oefenen zij een onbeperkt gezag, maar een gezag vol liefde en toegevendheid. O! wat is zulk een huisgezin gelukkig! Wat ons betreft, niets was in ons oog schooner dan onze oude woning, niets zoeter dan ons rustig gezin, niets bekoorlijker dan onze eenvoudige kapel, onze akkers, onze bosschen, onze veldarbeid. En wij waren slechts eenvoudige boerenlieden.

Een ding zal ik nooit vergeten, dewijl wij dit met te groot ongeduld verbeidden, namelijk de winteravondvoorlezingen, de verhalen van onze ouders en de pelgrims, die Onze Lieve Vrouw van Fay bezochten. Men verbeeldt zich, dat de menschen destijds onkundig waren; dat is eene grove dwaling. Ik verzeker u, dat het volk toen meer kunde bezat dan tegenwoordig, nu men steeds den mond vol heeft van bevordering, van onderwijs en vooruitgang.

Des zondags moesten wij verslag geven van de gehoorde predikatie tijdens de Mis in de kerk van Dammartin. Diegenen onzer, die zich het beste van die taak kweet, mocht naar hartelust de fraaie platen bezichtigen van een grooten bijbel, die een oude ridder aan mijne ouders geschenken had. Men las er daarna een of ander hoofdstuk uit voor, waarnaar allen gretig luisterden.

Tijdens de winteravonden in de week zaten wij bij het vuur, en wanneer er dan geen legenden te vertellen waren, las men het leven van den heilige van den dag voor. Wij zouden gevestigd hebben, om daarnaar te luisteren; want wij konden ons niets treffenders, schooner en leerzamers voorstellen. Na iedere voorlezing volden wij in ons binnenste de behoefte om beter te worden en, naar ons beste vermogen, het heldhaftige leven der dienaren Gods na te